

Wtorek, 4 lutego 2014 r.

P7_TA(2014)0066

Przyszłość małych gospodarstw rolnych

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie przyszłości małych gospodarstw rolnych (2013/2096(INI))

(2017/C 093/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając cele wspólnej polityki rolnej, zawarte w art. 39 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), a w szczególności „zwiększenie wydajności rolnictwa przez wspieranie postępu technicznego, racjonalny rozwój produkcji rolnej, jak również optymalne wykorzystanie czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej” oraz zapewnienie „odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie”,
 - uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009⁽¹⁾, a w szczególności jego art. 32 i 61 dotyczące odpowiednio płatności redystrybucyjnych i systemu dla drobnych producentów rolnych,
 - uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005⁽²⁾, a w szczególności jego art. 7 i 19 dotyczące odpowiednio podprogramów tematycznych i rozwoju gospodarstw rolnych i działalności gospodarczej,
 - uwzględniając komunikat Komisji z dnia 3 maja 2011 r. zatytułowany „Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.” (COM(2011)0244),
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 września 2010 r. w sprawie sprawiedliwego wynagrodzenia dla rolników: poprawa funkcjonowania łańcucha dostaw żywności w Europie⁽³⁾,
 - uwzględniając analizę Departamentu Tematycznego B (Polityka strukturalna i polityka spójności) Parlamentu z 2013 r. zatytułowaną „Produkcja rolna częściowo na własne potrzeby – jej wartość i kierunki rozwoju”,
 - uwzględniając art. 48 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (A7-0029/2014),
- A. mając na uwadze, że małe gospodarstwa rolne w Europie są poddawane nieustannej presji demograficznej, komercyjnej i technologicznej, co prowadzi do stopniowej dezagrarnizacji i depopulacji wsi w regionach, w których stanowią one większość, w tym do masowego porzucania drobnostadnego chowu zwierząt oraz zaniechania prowadzenia specyficznych upraw lokalnych;
- B. mając na uwadze, że małe gospodarstwa rolne reprezentują model rolnictwa o charakterze społecznym, który nadal przeważa w UE i który może i musi współistnieć z innymi modelami rolnictwa na większą skalę i bardziej ukierunkowanymi na rynek;
- C. mając na uwadze, że małe gospodarstwa rolne nie wypełniają po prostu funkcji produkcyjnych, lecz spełniają również istotne funkcje związane z dostarczaniem dóbr publicznych: przyrodnicze i krajobrazowe – przyczyniając się do utrzymania charakterystycznego krajobrazu europejskiej wsi i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich; społeczne – zapewniając utrzymanie milionom ludzi w Europie i zapobiegając ubóstwu oraz stanowiąc rezerwuuar siły roboczej dla przemysłu i innych gałęzi gospodarki, takich jak turystyka; kulturowe – pielęgnując piękne tradycje, zwyczaje ludowe i inne niematerialne wartości historyczne oraz wytwarzając produkty regionalne i tradycyjne;

⁽¹⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 608.

⁽²⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487.

⁽³⁾ Dz.U. C 308 E z 20.10.2011, s. 22.

Wtorek, 4 lutego 2014 r.

- D. mając na uwadze, że małe gospodarstwa rolne stwarzają korzystne warunki dla prowadzenia działalności rolniczej przyjaznej dla środowiska i dbałej o dobrostan zwierząt;
- E. mając na uwadze, że wyludnianie się wsi i masowy odpływ ludności z obszarów wiejskich mają znaczący negatywny wpływ na ogólne warunki życia na obszarach wiejskich, a tym samym na jakość życia i warunki pracy rolników, a często stanowią rozstrzygający czynnik przy podejmowaniu decyzji o utrzymaniu lub opuszczeniu małych gospodarstw rolnych; mając na uwadze, że tworzenie trwałych perspektyw, szczególnie dla młodych ludzi, na obszarach wiejskich ma zasadnicze znaczenie dla przyszłości małych gospodarstw rolnych;
- F. mając na uwadze, że na niektórych obszarach obecność i przetrwanie małych gospodarstw rolnych gwarantuje źródło dochodu i ogranicza wyludnianie się tych terenów;
- G. mając na uwadze, że niestabilność cen rynkowych często ulega pogłębieniu w wyniku działań pośredników, którzy dyktują ceny, wykorzystując słabszą pozycję producentów;
- H. mając na uwadze, że małe gospodarstwa rolne z reguły są bardziej elastyczne i łatwiej dostosowują się do kryzysów rynkowych;
- I. mając na uwadze, że wiele małych gospodarstw ma wąską specjalizację i łączy się w organizacje producenckie, co pozwala im korzystać z uzasadnionego prawa do produkowania na rynek żywnościowy na równi z większymi gospodarstwami;
- J. mając na uwadze, że problemy małych gospodarstw rolnych wymagają szerszego podejścia; mając na uwadze, że wsparcie ewentualnych alternatywnych źródeł dochodów oraz perspektywa dywersyfikacji, a także tworzenie pozarolniczych miejsc pracy i świadczenie usług publicznych na obszarach wiejskich mają kluczowe znaczenie dla przyszłości małych gospodarstw rolnych i społeczności wiejskich;
- K. mając na uwadze, że małym gospodarstwom rolnym nie poświęca się wystarczającej uwagi w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR), co wynika m.in. ze struktury wsparcia w ramach WPR opartej w dużej mierze na powierzchni i historycznej produkcji, która uniemożliwia reagowanie odpowiednio do sytuacji i funkcji małych gospodarstw rolnych, z ustanawiania przez niektóre państwa członkowskie minimalnych progów kwalifikowalności w drugim filarze oraz niewprowadzania przez państwa członkowskie przepisów wykonawczych wychodzących naprzeciw potrzebom takich gospodarstw;
- L. mając na uwadze trudności, jakich doświadczają małe gospodarstwa z pozyskaniem wsparcia finansowego, mogące wynikać m.in. z utrudnionego dostępu do finansowania z programów unijnych z powodu niemożności spełnienia wymogów kwalifikowalności dotyczących wkładu własnego lub niezbędnego potencjału bądź z powodu niskiej zdolności kredytowej lub jej braku;
- M. mając na uwadze, że małe gospodarstwa w regionach najbardziej oddalonych również powinny być przedmiotem szczególnej uwagi ze względu na podwójne ograniczenia, jakim podlega ich działalność;
- N. mając na uwadze, że dochody dodatkowe i poboczne mają ogromne znaczenie dla wielu małych gospodarstw rolnych;
- O. mając na uwadze, że niektóre rodzaje małych gospodarstw rolnych, takie jak gospodarstwa produkujące na własne potrzeby, służą jako zabezpieczenie przed całkowitym ubóstwem, dostarczając przynajmniej żywności i dochodów na skromnym poziomie;
- P. mając na uwadze, że w niektórych przypadkach właściciele małych gospodarstw nie otrzymują wystarczającego wsparcia administracyjnego lub dobrej jakości doradztwa; mając na uwadze, że państwa członkowskie często tworzą zbędne bariery biurokratyczne, a niektórym właścicielom małych gospodarstw brakuje niezbędnych zasobów i doświadczenia, aby postępować zgodnie z odpowiednimi procedurami administracyjnymi;
- Q. mając na uwadze, że gospodarstwa rolne wskutek rozproszenia geograficznego mają dużo mniejszą pozycję przetargową w łańcuchu żywnościowym niż pozostali uczestnicy rynku, co jest szczególnie dotkliwie w przypadku małych gospodarstw rolnych;
- R. mając na uwadze szczególną rolę małych gospodarstw rolnych w podtrzymaniu żywotności niektórych obszarów, takich jak tereny górskie, obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania oraz regiony najbardziej oddalone, a także te, w których z powodu ograniczeń geograficznych i morfologicznych rolnictwo jest jednym z niewielu – jeśli nie jedynym – ekonomicznie zrównoważonych rodzajów działalności;
- S. mając na uwadze, że poziom dochodu i życia rodzin utrzymujących się z pracy w małych gospodarstwach rolnych jest dużo niższy niż rolników towarowych czy zatrudnionych w innych sektorach gospodarki;

Wtorek, 4 lutego 2014 r.

- T. mając na uwadze, że liczne mniejsze gospodarstwa rolne nie są w stanie przetrwać wyłącznie w oparciu o działalność rolniczą, a do utrzymania ich na powierzchni niezbędne są alternatywne źródła dochodu; mając jednocześnie na uwadze, że właściciele takich małych gospodarstw powinni coraz bardziej zwracać uwagę na rentowność i wydajność swojej działalności;
- U. mając na uwadze, że w wielu regionach małe gospodarstwa rolne zapewniają utrzymanie rodzinom, które nie mają możliwości znalezienia innych źródeł dochodu;
- V. mając na uwadze, że brak jest wystarczających wiarygodnych danych na temat sytuacji małych gospodarstw rolnych oraz wpływu instrumentów WPR na ten sektor, a pomiędzy państwami członkowskimi istnieją znaczące różnice w zakresie definiowania małych gospodarstw;
- W. mając na uwadze, że niektórzy mniejsi producenci rolni, np. pszczelarze, nie posiadają lub nie użytkują gruntów, co wyklucza ich z systemu dla drobnych producentów rolnych;
- X. mając na uwadze, że Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych ogłosiło rok 2014 Międzynarodowym Rokiem Rodzinnych Gospodarstw Rolnych;
1. wzywa państwa członkowskie i Komisję Europejską do podjęcia odpowiednich działań w ramach nowej wspólnej polityki rolnej oraz przygotowania założeń na okres po 2020 r., w większym stopniu uwzględniających specyficzne potrzeby małych, rodzinnych gospodarstw, które stanowią ważny element europejskiego modelu rolnictwa oraz trzon wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i zrównoważonego rozwoju regionów jako całości;
 2. postuluje kontynuację polityki wsparcia dla scalania gruntów rolnych oraz przyznawania płatności rolnikom uczestniczącym w systemie dla drobnych producentów rolnych, którzy definitywnie przekazali swoje grunty innemu rolnikowi, jako skutecznej metody poprawy struktury produkcyjnej rolnictwa;
 3. jest zdania, że proste ograniczenie liczby drobnych gospodarstw rolnych nie powinno być głównym celem działań restrukturyzacyjnych, gdyż nie prowadzi ono do zwiększenia konkurencyjności większych gospodarstw; wzywa w związku z tym państwa członkowskie do przygotowania odpowiednich rozwiązań i modeli rozwoju dla małych gospodarstw, uwzględniających specyfikę rolnictwa danego państwa oraz różnice regionalne, do wzmocnienia konkurencyjności, rentowności i dochodowości małych gospodarstw, do rozwijania przedsiębiorczości, tworzenia miejsc pracy i ograniczenia procesu wyludniania się obszarów wiejskich;
 4. uważa, że konieczne są pilne działania powstrzymujące masowy odpływ ludności ze wsi i wyludnianie się terenów wiejskich, tak aby małe gospodarstwa rolne miały odpowiednie warunki i perspektywy działania w dotychczasowej lokalizacji; wzywa państwa członkowskie, aby skutecznie wykorzystywały dostępne środki finansowe UE na wspieranie rozwoju infrastruktury, placówek edukacyjnych, ośrodków opieki medycznej i pielęgnacyjnej, opieki nad dziećmi, dostępu do szybkiego internetu, a także tworzenie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) na terenach wiejskich, tak aby zapewniać równorzędne warunki życia na obszarach miejskich i wiejskich; zaleca, aby działania koncentrowały się na tworzeniu trwałych perspektyw na przyszłość dla osób młodych, dobrze wykształconych oraz kobiet;
 5. zachęca do zwiększenia sprzedaży bezpośredniej, m.in. sprzedaży produktów tradycyjnych, na rynkach lokalnych i regionalnych, do rozwijania w małych gospodarstwach zrównoważonej formy przetwórstwa z zachowaniem zasad odpowiedzialności oraz niezbędnego i wyważonego systemu kontroli; zachęca Komisję i państwa członkowskie do przeglądu istniejących przepisów dotyczących bezpieczeństwa żywności pod kątem zmniejszenia obciążeń i wyeliminowania utrudnień, jakie mogą one powodować dla rozwoju przetwórstwa i sprzedaży żywności przez małe gospodarstwa rolne; zachęca Komisję i państwa członkowskie do stworzenia platformy wymiany najlepszych praktyk dotyczących regulowania i kontroli przetwórstwa prowadzonego przez małe gospodarstwa rolne; wzywa również samorzędy terytorialne do większej aktywności na rzecz rozwoju infrastruktury sprzedaży bezpośredniej, w tym targowisk lokalnych oraz miejskich, ułatwiając w ten sposób konsumentom dostęp do tanich, świeżych i wysokiej jakości produktów rolnych;
 6. jest zdania, że w rozwiązywanie problemów małych gospodarstw rolnych oprócz WPR muszą być włączone również inne polityki unijne, m.in. polityka spójności, aby przyczynić się do poprawy infrastruktury technicznej oraz dostępu do usług publicznych na obszarach wiejskich, a ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego należy finansować działania społeczno-socjalne dotyczące włączenia społecznego, kształcenia, szkoleń, transferu wiedzy; jako że gospodarstwa te nie mają znaczącego wpływu na rynek można też dopuścić dodatkowe wsparcie ze środków krajowych na zasadach uzgodnionych z Komisją Europejską i bez naruszania zasad konkurencji;
 7. zwraca uwagę na presję na wzrost cen obszarów rolnych wywołaną zbliżającą się deregulacją rynku nieruchomości w nowych państwach członkowskich; wskazuje, że wzrost cen gruntów najbardziej dotknie drobnych producentów rolnych;

Wtorek, 4 lutego 2014 r.

8. wzywa państwa członkowskie, aby zadbały o to, by ich systemy edukacyjne obejmowały odpowiednie placówki kształcenia zawodowego i szkolenia w dziedzinie rolnictwa;
9. zwraca uwagę na presję na wzrost cen obszarów rolnych na skutek ekspansji miast;
10. z zadowoleniem wita ustanowienie w ramach pierwszego filaru nowej WPR systemu wsparcia dla drobnych producentów rolnych, jest jednak zdania, że uproszczona została jedynie forma transferu, a niskie stawki płatności bezpośrednich nie dają szans rozwojowych, a więc działania te są nadal niewystarczające, aby poprawić sytuację małych gospodarstw w UE; uważa, że należy wprowadzić mechanizm, który umożliwiłby małym gospodarstwom rolnym składanie wieloletnich wniosków o płatności bezpośrednie, uaktualnianych jedynie w przypadku, gdy w danym gospodarstwie zachodzą zmiany;
11. ponownie zwraca uwagę na poważne różnice w wysokości subwencji rolnych przyznawanych w poszczególnych państwach członkowskich, które są niekorzystne dla nowych państw członkowskich;
12. podkreśla, że ze względu na dobrowolny charakter systemu dla drobnych producentów rolnych w ramach pierwszego filaru WPR zasadnicze znaczenie ma przeanalizowanie i wykorzystanie wszystkich możliwości wsparcia drobnych producentów w ramach drugiego filaru;
13. uważa, że obok takich środków zasadnicze znaczenie ma znalezienie skutecznego sposobu wsparcia tych drobnych producentów rolnych, których działalność i produkcja nie są związane z posiadaniem i użytkowaniem gruntów rolnych;
14. wzywa państwa członkowskie do ustanowienia odpowiednich instrumentów inżynierii finansowej w formie na przykład mikrokredytów, dopłat do oprocentowania kredytów, leasingu finansowego, spłaty pierwszych rat czy gwarancji kredytowych; w proces takiego wsparcia należy włączyć instytucje samorządu szczebla regionalnego i lokalnego;
15. podkreśla, że nakazy dobrej praktyki rolniczej, a także europejskie i krajowe wymogi odnoszące się zwłaszcza do produkcji oraz ochrony konsumentów są wiążące nawet dla małych gospodarstw rolnych, dlatego też właściciele małych gospodarstw muszą posiadać pewne minimalne kwalifikacje; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zbadały, w jaki sposób można by zapewnić powszechne zdobywanie takich minimalnych kwalifikacji i ich dostosowanie do potrzeb małych gospodarstw;
16. wzywa do lepszego zorganizowania bezpłatnego doradztwa na potrzeby małych gospodarstw, do uproszczenia procedur związanych z informowaniem, szkoleniem, oceną ryzyka i kontrolą warunków zdrowotnych, do uruchomienia kampanii informacyjnych, do upowszechniania najlepszych praktyk w obszarze krótkiego łańcucha dostaw żywności, do zapewnienia pomocy technicznej przy składaniu wniosków o pomoc unijną oraz doradztwa pozwalającego małym gospodarstwom dostosować profil ich działalności produkcyjnej do potencjału produkcyjnego i środowiskowego;
17. podkreśla potrzebę zrzeszania się małych gospodarstw w organizacjach, grupach producentów czy spółdzielniach oraz przyjmowania wspólnych programów marketingowych; jest zdania, że specjalne wsparcie w ramach mechanizmów unijnych i krajowych powinny otrzymywać wszystkie rodzaje zrzeszeń małych gospodarstw w formie spółdzielni, organizacji producentów lub kółek rolniczych korzystających wspólnie ze środków produkcji, np. z maszyn;
18. jest zdania, że małe gospodarstwa położone na terenach górskich czy obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i w regionach najbardziej oddalonych powinny móc korzystać ze wsparcia powiązanego z produkcją, np. dla chowu zwierząt gospodarskich, które wypełniają również pewne funkcje środowiskowe;
19. uważa, że działalność rolna ma niespotykane dotychczas znaczenie strategiczne, na co powinny zwrócić uwagę wszystkie państwa członkowskie przy poszukiwaniu rozwiązań umożliwiających małym gospodarstwom rolnym dalsze funkcjonowanie, tak aby zachować równowagę pomiędzy cenami zbytu produktów rolnych a kosztami produkcji;
20. wzywa państwa członkowskie do włączenia do ich programów w I i II filarze podprogramów i działań skierowanych do małych gospodarstw; wskazuje, że zwłaszcza małe gospodarstwa muszą podejmować dodatkową i poboczną działalność, na przykład w dziedzinie turystyki, aby generować odpowiednie dochody; podkreśla w związku z tym znaczenie, jakie ma zapewnienie drugiemu filarowi WPR dostatecznych zasobów i właściwe przystosowanie programów rozwoju obszarów wiejskich do potrzeb małych gospodarstw;

Wtorek, 4 lutego 2014 r.

21. zaleca rozszerzenie zakresu sieci danych rachunkowych gospodarstw rolnych (FADN) w celu badania sytuacji małych gospodarstw, wpływu na nie WPR oraz programowanie ich rozwoju;
 22. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.
-